ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*] SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 12. aprīlī [1]

Lieta C-601/14

Eiropas Komisija
pret

Itālijas Republiku

Valsts pienākumu neizpilde — Direktīva 2004/80/EK — Kompensācija noziegumos cietušajiem — 12. pants — Vispārējas kompensāciju sistēmas cietušajiem visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti Itālijas teritorijā, neesamība — Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa

1. Ar savu prasību Eiropas Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka Itālijas Republika, neparedzot kompensāciju sistēmu cietušajiem visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti tās teritorijā, nav izpildījusi pienākumus, kas noteikti Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem [2] 12. panta 2. punktā.

2. Itālijas Republika savās valsts tiesībās paredz, ka šādu kompensāciju ir iespējams saņemt vienīgi par dažiem tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, piemēram, terora aktiem vai noziegumiem, kas saistīti ar mafiju.

3. Šajos secinājumos es izklāstīšu iemeslus, kuru dēļ es uzskatu, ka šī prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi ir pamatota.

I – Atbilstošās tiesību normas

A – *Savienības tiesības*

4. Direktīvas 2004/80 preambulas 3. apsvērumā ir norādīts, ka "Eiropadome savā sanāksmē 1999. gada 15. un 16. oktobrī Tamperē aicināja sagatavot noziegumos cietušo aizsardzības obligātos standartus, īpaši attiecībā uz tiesas pieejamību cietušajiem un viņu tiesībām uz kompensāciju par kaitējumiem, ieskaitot tiesu izdevumus".

5. Saskaņā ar šīs direktīvas preambulas 6. apsvērumu "noziegumos cietušajiem Eiropas Savienībā jābūt tiesībām uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par nodarītajiem kaitējumiem neatkarīgi no tā, kurā Eiropas Kopienas vietā noziegums izdarīts".

1 — Oriģinālvaloda – franču.
2 — OV 2004, L 261, 15. lpp.

6. Minētās direktīvas preambulas 7. apsvērums ir formulēts šādi:

"Ar šo direktīvu izveido sadarbības sistēmu, lai noziegumos cietušajiem atvieglotu kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos, kurai jādarbojas, pamatojoties uz dalībvalstu sistēmām kompensāciju piešķiršanai tādos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kas izdarīti to teritorijā. Tādēļ visās dalībvalstīs jābūt kompensācijas mehānismam."

7. Direktīvas 2004/80 I nodaļas "Kompensācijas saņemšana pārrobežu gadījumos" 1. pantā ir paredzēts:

"Dalībvalstis nodrošina to, ka tad, ja tīšs, vardarbīgs noziegums izdarīts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā kompensācijas prasītājs pastāvīgi dzīvo, tad prasītājam ir tiesības prasību iesniegt kādai iestādei vai citai struktūrai pēdējā dalībvalstī."

8. II nodaļā "Valstu kompensācijas sistēmas" ir tikai viens pants. Saskaņā ar šīs direktīvas 12. pantu:

"1. Šīs direktīvas noteikumi par kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos ir piemērojami, pamatojoties uz dalībvalstu to kompensāciju sistēmām, kuras izmaksā to attiecīgajā teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

2. Visas dalībvalstis nodrošina to, ka to tiesību normās ir paredzēta tāda to teritorijā izdarītos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem izmaksājamo kompensāciju sistēma, kura garantē taisnīgu un samērīgu kompensāciju cietušajiem."

9. Visbeidzot, minētās direktīvas 18. pantā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai vēlākais 2006. gada 1. janvārī izpildītu šīs direktīvas prasības, izņemot 12. panta 2. punktu, kas jāizpilda līdz 2005. gada 1. jūlijam. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

2. Dalībvalstis var paredzēt, ka pasākumi, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, attiecas tikai uz prasītājiem, kuriem kaitējumi nodarīti noziegumos, kas izdarīti pēc 2005. gada 30. jūnija.

[..]"

B – *Itālijas tiesība*

10. Itālijas tiesībās Direktīva 2004/80 tika transponēta ar 2007. gada 9. novembra *decreto legislativo n. 204 – attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all'indennizzo delle vittime di reato* (Likumdošanas dekrēts Nr. 204 par Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem piemērošanu) [3], kā arī ar 2008. gada 23. decembra *decreto ministeriale n. 222 – regolamento ai sensi dell'articolo 7 del decreto legislativo n. 204/2007* (Ministrijas dekrēts Nr. 222 par regulu Likumdošanas dekrēta Nr. 204/2007 7. panta izpratnē) [4].

11. Savā iebildumu rakstā Itālijas Republika izsmeļoši ir norādījusi speciālos likumus, kas regulē valsts piešķirto kompensāciju noteiktu noziegumu veidu, kas ietilpst tīšos, vardarbīgos noziegumos, upuriem.

3 — 2007. gada 9. novembra *GURI* Nr. 261 parastais pielikums, turpmāk tekstā – "Likumdošanas dekrēts Nr. 204/2007".

4 — 2009. gada 12. maija *GURI* Nr. 108.

12. Šie speciālie likumi ir šādi:

— 1980. gada 13. augusta *legge n. 466 – recante norme in ordine a speciali elargizioni a favore di categorie di dipendenti pubblici e di cittadini vittime del dovere o di azioni terroristiche* (Likums Nr. 466, ar ko nosaka noteikumus par īpašām kompensācijām, ko izmaksā dažu kategoriju valsts amatpersonām un pilsoņiem, kas cietuši, veicot dienesta pienākumus, vai teroraktos)[5] (3. un 4. pants);

— 1990. gada 20. oktobra *legge n. 302 – recante norme a favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata* (Likums Nr. 302, ar ko paredz pasākumus par labu cietušajiem no terorisma un organizētās noziedzības)[6] (1. un 3.–5. pants);

— 1991. gada 31. decembra *decreto legge n. 419 – recante istituzione del Fondo di sostegno per le vittime di richieste estorsive, convertito dalla legge 18 febbraio 1992, n. 172* (Dekrētlikums Nr. 419, ar ko izveido Atbalsta fondu cietušajiem no izspiešanas – likuma spēku ieguvis ar 1992. gada 18. februāra Likumu Nr. 172)[7] (1. pants);

— 1995. gada 8. augusta *legge n. 340 – recante norme per l'estensione dei benefici di cui agli articoli 4 e 5 della legge n. 302/1990, ai familiari delle vittime del disastro aereo di Ustica* (Likums Nr. 340, ar ko paredz noteikumus par kompensāciju, kas paredzētas Likuma Nr. 302/1990 4. un 5. pantā, attiecināšanu arī uz Ustikas [Ustica] aviokatastrofas upuru ģimenes locekļiem)[8] (1. pants – kas attiecas uz Likuma Nr. 302/1990 4. un 5. pantu);

— 1996. gada 7. marta *legge n. 108 – recante disposizioni in materia di usura* (Likums Nr. 108, ar ko nosaka noteikumus par augļotājiem)[9] (14. un 15. pants);

— 1998. gada 31. marta *legge n. 70 – recante benefici per le vittime della cosiddetta "Banda della Uno Bianca"* (Likums Nr. 70, ar ko paredz kompensācijas par labu cietušajiem no "balto *Fiat Uno* bandas")[10] (1. pants – kas attiecas uz Likuma Nr. 302/1990 1. un 4. pantu);

— 1998. gada 23. novembra *legge n. 407 – recante nuove norme in favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata* (Likums Nr. 407, ar ko nosaka jaunus pasākumus par labu terorisma un organizētās noziedzības upuriem)[11] (2. pants);

— 1999. gada 23. februāra *legge n. 44 – recante disposizioni concernenti il Fondo di solidarietà per le vittime delle richieste estorsive e dell'usura* (Likums Nr. 44 par noteikumiem attiecībā uz Atbalsta fondu izspiešanas vai augļotāju upuriem)[12] (3. un 6.–8. pants);

— 1999. gada 28. jūlija *decreto del presidente della Repubblica n. 510 – regolamento recante nuove norme in favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata* (Republikas prezidenta dekrēts Nr. 510, ar ko nosaka jaunus pasākumus par labu terorisma un organizētās noziedzības upuriem)[13] (1. pants);

5 — 1980. gada 22. augusta *GURI* Nr. 230.
6 — 1990. gada 25. oktobra *GURI* Nr. 250.
7 — 1992. gada 28. februāra *GURI* Nr. 49.
8 — 1995. gada 18. augusta *GURI* Nr. 192.
9 — 1996. gada 9. marta *GURI* Nr. 58 parastais pielikums.
10 — 1998. gada 6. aprīļa *GURI* Nr. 80.
11 — 1998. gada 26. novembra *GURI* Nr. 277.
12 — 1998. gada 3. marta *GURI* Nr. 51.
13 — 2000. gada 7. janvāra *GURI* Nr. 4.

— 1999. gada 22. decembra *legge n. 512 – recante istituzione del Fondo di rotazione per la solidarietà alle vittime dei reati di tipo mafioso* (Likums Nr. 512, ar ko izveido Apgrozības kapitāla fondu mafijas noziegumu upuru atbalstam) [14] (4. pants);

— 2003. gada 4. februāra *decreto legge n. 13 – recante disposizioni urgenti in favore delle vittime del terrorismo e della criminalità organizzata, convertito con modificazioni dalla legge n. 56/2003* (Dekrētlikums Nr. 13, kas paredz ārkārtas pasākumus par labu terorisma un organizētās noziedzības upuriem, – likuma spēku pēc grozījumiem ieguvis ar Likumu Nr. 56/2003) [15];

— 2003. gada 11. augusta *legge n. 228 – recante misure contro la tratta di persone, che istituisce il Fondo per le misure anti-tratta e uno speciale programma di assistenza per le vittime dei reati previsti dagli articoli 600 e 601 del codice penale* (Likums Nr. 228 par pasākumiem pret cilvēku tirdzniecību un ar ko izveido fondu cilvēku tirdzniecības apkarošanas pasākumiem un speciālas palīdzības programmas izveidi krimināInoziegumu, kas paredzēti Krimināl kodeksa 600. un 601. pantā, upuriem) [16], kurā grozījumi izdarīti ar 2014. gada 4. marta *decreto legislativo n. 24, articolo 6* (Likumdošanas dekrēts Nr. 24, 6. pants) [17];

— 2003. gada 28. novembra *decreto legge n. 337 – recante disposizioni urgenti in favore delle vittime militari e civili di attentati terroristici all'estero, convertito con modificazioni dalla legge n. 369/2003* (Dekrētlikums Nr. 337, ar ko paredz ārkārtas pasākumus par labu uzbrukumos ārvalstīs cietušajām civilajām un militārpersonām, – likuma spēku pēc grozījumiem ieguvis ar Likumu Nr. 369/2003) [18] (1. pants);

— 2004. gada 3. augusta *legge n. 206 – recante nuove norme in favore delle vittime del terrorismo e delle stragi di tale matrice* (Likums Nr. 206, ar ko nosaka jaunus noteikumus terorisma un teroraktu upuru atbalstam) [19] (1. pants);

— 2005. gada 23. decembra *legge n. 266 – legge finanziaria 2006* (Likums Nr. 266 par 2006. gada budžetu) [20], kura 1. panta 563.–565. punkts ietver noteikumus par atbalsta maksājumiem cietušajiem, dienesta pienākumus pildot, tiem pielīdzinātām personām un to ģimenes locekļiem;

— 2006. gada 20. februāra *legge n. 91 – recante norme in favore dei familiari superstiti degli aviatori italiani vittime dell'eccidio avvenuto a Kindu l'11 novembre 1961* (Likums Nr. 91, ar ko paredz pasākumus par labu 1961. gada 11. novembrī Kindu slaktiņā izdzīvojušo lidotāju ģimenes locekļiem) [21];

— 2006. gada 7. jūlija *decreto del presidente della Repubblica n. 243 – regolamento concernente termini e modalità di corresponsione delle provvidenze alle vittime del dovere ed ai soggetti equiparati* (Republikas prezidenta dekrēts Nr. 243 par atbalsta maksājumu termiņiem un nosacījumiem cietušajiem, dienesta pienākumus pildot, un tiem pielīdzinātām personām) [22];

14 — 2000. gada 10. janvāra *GURI* Nr. 6.
15 — 2003. gada 5. aprīļa *GURI* Nr. 80.
16 — 2003. gada 23. augusta *GURI* Nr. 195.
17 — 2014. gada 13. marta *GURI* Nr. 60.
18 — 2004. gada 12. janvāra *GURI* Nr. 8.
19 — 2004. gada 11. augusta *GURI* Nr. 187.
20 — 2005. gada 29. decembra *GURI* Nr. 302 parastais pielikums.
21 — 2006. gada 15. marta *GURI* Nr. 62.
22 — 2006. gada 8. augusta *GURI* Nr. 183.

— 2010. gada 12. novembra *decreto legge n. 187 – recante misure urgenti in materia di sicurezza, convertito con modificazioni dalla legge n. 217/2010* (Dekrētlikums Nr. 187, ar ko paredz ārkārtas drošības pasākumus, – likuma spēku pēc grozījumiem ieguvis ar Likumu Nr. 217/2010)[23], tostarp atbilstoši tā 2.a pantam – "Pilsoniskās solidaritātes fonda" izveidošana noziegumu, kas izdarīti sporta vai citu pasākumu laikā vai saistībā ar tiem, cietušo atbalstam.

13. Likumdošanas dekrētā Nr. 204/2007 attiecībā uz Itālijas valsts kompensāciju piešķiršanas būtiskajiem nosacījumiem ir veikta atsauce uz speciālajiem likumiem, kas paredz kompensācijas veidus cietušajiem noziegumos, kuri izdarīti valsts teritorijā. Tomēr šajos speciālajos likumos nav ietverti visi tīši izdarīto vardarbīgo noziegumu veidi. Tādējādi nav speciāla likuma, kas garantētu taisnīgu un samērīgu kompensāciju Direktīvas 2004/80 12. panta izpratnē seksuālas vardarbības noziegumā cietušajiem.

II – Pirmstiesas procedūra

14. Ar 2011. gada 20. jūnija vēstuli Komisija informēja Itālijas Republiku, ka tā uzskata, ka tās tiesību aktos, pretēji, kā uzskata Komisija, Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta noteikumiem, nav paredzēta tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušo vispārēja kompensāciju izmaksu sistēma. Atbildot uz šo vēstuli, Itālijas Republika 2011. gada 11. oktobra vēstulē norādīja Komisijai, ka tā uzskata, ka ar šo direktīvu dalībvalstīm šīs tiesību normas transponēšanā ir piešķirta plaša rīcības brīvība.

15. 2011. gada 25. novembrī Komisija, joprojām uzskatot, ka Itālijas Republika nav pareizi transponējusi minēto direktīvu, nosūtīja pēdējai brīdinājuma vēstuli, kurā aicināja to iesniegt savus apsvērumus par šo jautājumu.

16. 2012. gada 14. maija atbildē Itālijas Republika iesniedza tiesību akta projektu, ar ko paredz izveidot vispārēju kompensāciju sistēmu. Šajā projektā bija paredzēts izveidot solidaritātes fondu kompensāciju izmaksai cietušajiem tīši izdarītos noziegumos valsts teritorijā, kas izraisījuši nāvi vai radījuši smagus vai ļoti smagus miesas bojājumus. Tā kā attiecībā uz minēto projektu netika iesniegts nekāds tiesību aktu pieņemšanas grafiks, Komisija nevarēja slēgt pirmstiesas procedūru. Itālijas iestādes par to tika informētas 2012. gada 25. novembra sanāksmes laikā.

17. Itālijas Republika 2013. gada 24. janvāra vēstulē informēja Komisiju, ka sakarā ar valdības krīzi un to, ka tās rezultātā priekšlaicīgi tika atlaists Itālijas parlaments, nebija iespējams pieņemt tiesību akta projektu, tomēr tas tikšot izdarīts pēc jaunās valdības apstiprināšanas. Šai vēstulei nebija pievienots neviens oficiāls tiesību aktu pieņemšanas grafiks.

18. Ar 2013. gada 12. jūlija vēstuli Itālijas Republika informēja Komisiju par to, ka *Tribunale ordinario di Firenze* (Florences tiesa, Itālija) ir uzdevusi Tiesai prejudiciālu jautājumu par Direktīvas 2004/80 12. panta interpretāciju (lieta, kurā tika pieņemts 2014. gada 30. janvāra rīkojums *C.* (C-122/13, EU:C:2014:59)), tādējādi piedāvājot sagaidīt Tiesas nolēmumu šajā lietā, pirms tiek turpināta Komisijas uzsāktā procedūra.

19. Komisija 2013. gada 17. oktobrī izdeva argumentētu atzinumu, kas Itālijas Republikai tika paziņots 2013. gada 18. oktobrī un kurā tā aicināja Itālijas iestādes divu mēnešu laikā pēc šī pēdējā datuma veikt vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Direktīvas 2004/80 12. panta prasības.

20. Savā atbildē, ko Komisija saņēma 2013. gada 18. decembrī, Itālijas Republika norādīja, ka būtu lietderīgi sagaidīt Tiesas nolēmumu lietā C-122/13, lai ņemtu vērā visas iespējamās Tiesas norādes attiecībā uz Direktīvas 2004/80 12. pantu.

23 — 2010. gada 12. novembra *GURI* Nr. 265.

21. Minētajā lietā Tiesa rīkojumā [24] atzina acīmredzamu savas kompetences neesamību, lai atbildētu uz *Tribunale ordinario di Firenze* (Florences tiesa) uzdoto jautājumu. Tāpēc Komisija izlēma celt Tiesā šo prasību par valsts pienākumu neizpildi saskaņā ar LESD 258. panta otro daļu.

III – Prasība

22. Ar savu prasību Komisija lūdz Tiesu:

— atzīt, ka, nepieņemot visus vajadzīgos pasākumus, lai izveidotu kompensāciju sistēmu cietušajiem visos tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti tās teritorijā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas noteikti Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā, un

— piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

23. Itālijas Republika lūdz Tiesu:

— prasību noraidīt un

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24. Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā tika iesniegts 2015. gada 27. aprīlī, Eiropas Savienības Padome lūdza atļauju iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam. Ar 2015. gada 22. maija lēmumu Tiesas priekšsēdētājs šo lūgumu apmierināja.

IV – Lietas dalībnieku argumenti

25. Komisija pārmet Itālijas Republikai, ka tā savā tiesību sistēmā ir paredzējusi kompensāciju sistēmu vienīgi dažos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, lai gan, pēc tās domām, Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā ir pieprasīts izveidot šādu kompensāciju sistēmu attiecībā uz visos šādos noziegumos cietušajiem.

26. Tādējādi Komisija atgādina, ka Direktīvas 2004/80 mērķis saskaņā ar tās preambulas 2. un 6. apsvērumu ir nodrošināt noziegumos cietušajiem Savienībā tiesības uz taisnīgu un samērīgu kompensāciju par tiem nodarītajiem nodarījumiem, lai kurā Savienības vietā noziegums arī nebūtu ticis izdarīts. Tas esot cieši saistīts ar personu tiesībām uz brīvu pārvietošanos.

27. Pēc tam tā paskaidro, ka ar šo direktīvu tiek izveidota sadarbības procedūra, kuras mērķis ir nodrošināt šiem cietušajiem vieglāku piekļuvi kompensāciju saņemšanai pārrobežu gadījumos. Tieši tāpēc minētās direktīvas I nodaļā ir paredzēti noteikumi par tiesībām saņemt kompensāciju šādos gadījumos, savukārt šīs pašas direktīvas II nodaļā, kurā ietilpst tikai viens 12. pants, ir paredzēti valsts kompensācijas sistēmām piemērojamie noteikumi. Šīs sistēmas tātad būtu pamats, kas nodrošinātu pareizu sadarbības procedūras darbību. Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā tātad dalībvalstīm esot noteikts pienākums izveidot šādu sistēmu.

28. Šai sakarā ar to vien nepietiekot, ka dalībvalstis, kurās nebija kompensāciju sistēmas, izveido šādu sistēmu. Komisija uzskata, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, lai to teritorijā izveidotajai cietušo kompensāciju sistēmai piemistu Direktīvā 2004/80 noteiktie parametri, proti, tā garantētu taisnīgu un samērīgu kompensāciju, kura attiektos uz visiem šajā direktīvā minēto noziegumu veidiem. Komisija norāda, ka minētā direktīva attiecas uz konkrētu noziegumu veidu, proti, tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem.

24 — Skat. 2014. gada 30. janvāra rīkojumu *C.* (C-122/13, EU:C:2014:59).

29. It īpaši attiecībā uz šo jēdzienu Komisija būtībā uzskata, ka, lai arī Direktīvā 2004/80 nav definēts šo nozieguma veids, atstājot to valsts likumdevēja ziņā, tomēr direktīvas 12. panta 2. punktā dalībvalstīm nav atstāta rīcības brīvība attiecībā uz valsts kompensāciju sistēmas piemērošanas jomu. Tādējādi šī piemērošanas joma varētu atbilst tikai attiecībā uz visiem tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, kādi tie ir definēti katras dalībvalsts materiālajās krimināltiesībās.

30. Vienīgā dalībvalstīm pieejamā rīcības brīvība, izveidojot kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, kā to vēlas Savienības likumdevējs, būtu kvalificēt noziegumus kā tīšus un vardarbīgus. Citiem vārdiem, Komisija uzskata, ka ikreiz, kad kāds noziegums valsts krimināltiesībās tiek definēts kā tīšs, vardarbīgs noziegums, tas automātiski tiek ierindots starp noziegumiem, par kuriem Direktīvā 2004/80 ir noteikts izveidot cietušo kompensāciju sistēmu. Piemēram, Komisija norāda, ka, ņemot vērā to sastāvdaļas, tādi noziegumi kā, piemēram, slepkavības vai seksuāla vardarbība nevar pēc definīcijas tikt izslēgti no šīs direktīvas piemērošanas jomas.

31. Šo analīzi apstiprinot 1983. gada 24. novembrī Strasbūrā parakstītās Eiropas Konvencijas par kompensācijām vardarbīgos noziegumos cietušajiem lasījums, jo Direktīva 2004/80 saskaņā ar tās preambulas 8. apsvērumu acīmredzami balstās uz šo konvenciju. Saskaņā ar šo konvenciju seksuālas vardarbības gadījumi tiekot iekļauti tīšu, vardarbīgu noziegumu kategorijā, un tas pierāda, ka visi neapšaubāmi tīši un vardarbīgi noziegumi būtu iekļaujami šajā kategorijā.

32. Komisija arī paskaidro, ka nevienā no Direktīvas 2004/80 tiesību normām nav paredzēts, ka dalībvalstis var ierobežot kompensāciju izmaksāšanu konkrētos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem. Tā uzskata, ka šāds ierobežojums liktu atzīt, ka, pat ja tie visi tiktu uzskatīti par tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, tikai daži no tiem izraisītu ievainojamības sajūtu, radītu traumas, finansiālas problēmas, traucētu ikdienas dzīvi vai apdraudētu cietušo nākotnes izredzes, kas attaisnotu kompensācijas saņemšanu no dalībvalsts.

33. Turklāt, pēc Komisijas domām, ja tiktu uzskatīts, ka dalībvalstīm ir rīcības brīvība attiecībā uz tādu tīšu, vardarbīgu nozieguma izvēli, par ko no valsts var saņemt kompensāciju saskaņā ar Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktu, tas radītu diskrimināciju starp tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem Savienībā, ja šī kompensācija pēc šādas kategorijas nozieguma varētu būt atšķirīga dažādās dalībvalstīs atkarībā no tā, vai tā piedāvā plašu aizsardzību vai, kā Itālijas teritorijā, ierobežotas tiesības uz kompensāciju. Turklāt tas atņemtu ar šo direktīvu izveidotajai pārrobežu sadarbības sistēmai jebkādu praktisku lietderību.

34. Visbeidzot, Komisija paskaidro, ka tās piedāvātā interpretācija neskar valsts likumdevēja kompetenci, jo tā nerisina jautājumus, kas saistīti ar piešķirtās aizsardzības paplašināšanu attiecībā uz kompensējamām traumām (morāls kaitējums, materiāli zaudējumi, ilgtermiņa invaliditāte, slimības un psihiskas dabas kaitējums), ar apzināta nolūka pakāpi (ņemot vērā miesas bojājumus nolaidības dēļ), ar kompensācijas pieejamības nosacījumiem (noziegumā cietušais un noziegumā cietušā ģimenes locekļi), ar kompensācijas veidu (maksā likumpārkāpējs vai – alternatīvas kompensācijas veidā – dalībvalsts, darba devējs vai apdrošinātājs), ar kompensācijas apjomu (tabula, kas nosaka iepriekš noteiktu finanšu vērtību katram pārkāpuma veidam, kompensācijas samazinājums, ja trauma veicināta) un ar procesuālajiem nosacījumiem, lai saņemtu kompensāciju (termiņš, lai sagatavotu un/vai iesniegtu kompensācijas pieprasījumu).

35. Itālijas Republika vispirms norāda, ka tā ir likumdošanas projekta jomā, par ko ir iesniegta šī prasība, izstrādes beigu posmā.

36. Tad tā norāda iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka Komisijas aizstāvētā interpretācija nav pareiza. Tādējādi Itālijas Republika balstās uz Direktīvas 2004/80 juridisko pamatu, lai iezīmētu pienākumu, kas gulstas uz dalībvalstīm saskaņā ar tās 12. panta 2. punktu. Tā atgādina, ka šī direktīva tika pieņemta, neesot konkrētiem noteikumiem, pamatojoties uz EKL 308. pantu (tagad – LESD 352. pants). Pēc Itālijas Republikas domām, tas nozīmē, ka Savienībai, pieņemot šo direktīvu

2004. gadā, nebija un vēl joprojām nav kompetences regulēt vispārējo tiesību procesuālo režīmu un vardarbīgus pārkāpumus pēc būtības, un tas tāpat ir attiecībā uz to īpašajām finansiālajām sekām. Es saprotu, ka Itālijas Republika uzskata, ka, tā kā Direktīva 2004/80 ir pamatota ar EKL 308. pantu un tās mērķis ir nodrošināt brīvu pilsoņu pārvietošanos, Savienība nevar noteikt dalībvalstīm pienākumu izveidot vispārēju kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, bet vienīgi noteikt pienākumu šīm valstīm ņemt vērā pārrobežu gadījumus šajā jomā, sniedzot Savienības pilsoņiem pieeju kompensāciju sistēmai, kas noteikta valsts tiesībās. Citiem vārdiem, šīs direktīvas 12. panta 2. punktā neesot noteikts nekāds pienākums izveidot kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

37. Tādējādi Itālijas Republika uzskata, ka pienākumu neizpilde nebūtu atzīstama, jo valsts tiesības, kurās jau ir paredzēti dažādi kompensācijas veidi par vairākiem tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, nodrošina citu dalībvalstu pilsoņiem piekļuvi šiem kompensācijas veidiem.

38. Itālijas Republika uzskata, ka, ja Tiesa būtu vienisprātis ar Komisiju, pēc kuras domām, Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums izveidot vispārēju kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, tad būtu jāpārbauda šī pienākuma spēkā esamība, jo tas neesot paredzēts nevienā īpašā Līgumu normā un tas arī nevarot tikt izsecināts no klauzulas "pakārtotās pilnvaras" EKL 308. panta izpratnē, jo ar šo pantu saskaņā ar samērīguma principu nevarot tikt paplašināta Savienības kompetence attiecībā uz pilnībā iekšējiem jautājumiem. Itālijas Republika, atgādinot Tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru "dalībvalsts nevar lietderīgi izvirzīt tai adresētās direktīvas prettiesiskumu kā tādu pamatu aizstāvībai pret prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi, kas pamatots ar šīs direktīvas neievērošanu, ja nav Līguma noteikuma, kurā skaidri ir paredzēta atļauja to darīt" [25], tomēr uzskata, ka saskaņā ar šo judikatūru Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā ir vērojamas sevišķi rupjas un acīmredzamas kļūdas, ļaujot tai tādējādi atsaukties uz šīs normas nelikumību [26].

39. Ja Tiesa nolemtu, ka minētajā tiesību normā dalībvalstīm ir noteikts pienākums izveidot vispārēju kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, Itālijas Republika apgalvo, ka šīs valstis tomēr saglabātu rīcības brīvību attiecībā uz tādu tīšu, vardarbīgu noziegumu noteikšanu saskaņā ar Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktu, par kuriem varētu saņemt kompensāciju no valsts.

40. Šai sakarā Itālijas Republika paskaidro, ka pretēji citām Direktīvas 2004/80 tiesību normām, kurās detalizēti ir paredzēti dalībvalstu pienākumi, tās 12. panta 2. punktā esot tikai norādīts, ka noziegumam, uz kuru attiecas šī tiesību norma, jābūt gan tīšam, gan vardarbīgam. Tādēļ katrai dalībvalstij savās valsts tiesībās būtu jānosaka situācijas, par kurām saskaņā ar minēto tiesību normu var izmaksāt kompensāciju, kā arī pamatkritēriji, kas ļauj aprēķināt šo kompensāciju. Dalībvalstīm tādējādi būtu ļoti plaša rīcības brīvība, izveidojot kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, un tāpēc tās varētu ierobežot minēto kompensāciju attiecībā uz dažiem noziegumiem vai arī pakārtot to noteiktiem nosacījumiem, piemēram, tās cietušā rīcības pārbaudei, kas nevar, pat aiz neuzmanības, būt izraisījusi vai atvieglojusi prettiesiskās darbības izdarīšanu, vai arī vainīgā maksātnespējas uzskatāmai parādīšanai.

41. Šo interpretāciju apstiprinot Direktīvas 2004/80 sagatavošanas darbi. Itālijas Republika tādējādi norāda, ka savā priekšlikumā direktīvai [27] Komisija paredzēja noteikt minimālās normas attiecībā uz kompensāciju noziegumos cietušajiem un precizēja direktīvas personālo un teritoriālo piemērošanas jomu, definējot jēdzienus "cietušie", "tīši izdarīti noziegumi", kā arī "miesas bojājumi". Kā norāda Itālijas

25 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, Komisija/Luksemburga (C-502/13, EU:C:2015:143, 56. punkts).

26 — Spriedums, 2015. gada 5. marts, Komisija/Luksemburga (C-502/13, EU:C:2015:143, 56. punkts).

27 — Priekšlikums Padomes direktīvai par kompensāciju noziegumos cietušajiem (COM(2002) 562, galīgā redakcija, turpmāk tekstā – "priekšlikums direktīvai").

Republika, direktīvas projektā bija paredzētas citas ļoti detalizētas normas, lai sagatavotu vienotas kompensāciju sistēmas izveidi noziegumos cietušajiem. Šī projekta salīdzinājums ar aktuālo Direktīvas 2004/80 tekstu atklāj, ka mērķis noteikt minimālās normas netika īstenots, lai ievērotu dalībvalstu kompetences krimināllietās un publisko izdevumu jomā.

42. Savā atbildes rakstā Komisija paskaidro, ka EKL 308. panta izmantošana pierāda tikai to, ka, tā kā nav skaidru un īpašu pilnvaru, kas piešķirtas Savienības iestādēm, ar Padomes lēmumu, ko vienprātīgi, lai sasniegtu vienu no Savienības mērķiem, pieņēma dalībvalstis, tostarp Itālijas Republika, tika uzskatīts par nepieciešamu noteikt Direktīvā 2004/80 ietvertos pasākumus. Šajā gadījumā šīs direktīvas mērķis, tostarp ar tās 12. panta 2. punktā noteiktajiem pienākumiem, būtu novērst šķēršļus personu un pakalpojumu brīvai apritei.

43. Komisija uzskata, ka vienīgais iemesls, kas var liegt izmantot EKL 308. pantu kā juridisko pamatu, ir tas, kas saistīts ar atbilstību Līgumu nosacījumiem, proti, nepieciešamība, lai ar pieņemamo tiesību aktu tiktu realizēts kāds no Līgumu mērķiem, tas, ka rīcība var tikt veikta Līgumos noteikto politiku ietvaros, un tas, ka šajā nolūkā nepieciešamās pilnvaras nav paredzētas Līgumos. Itālijas Republika savā iebilduma rakstā nav pierādījusi šo nosacījumu neievērošanu, bet tikai atzinusi, ka EKL 308. pants neļauj papildināt nepietiekamu Savienības kompetenci procesuālajās un krimināllietās.

44. Komisija atgādina, ka, stājoties spēkā LESD, Savienībai ir īpaša kompetence attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, tostarp dalībvalstu normatīvo aktu tuvināšana dažos īpašos kriminālprocesa aspektos (LESD 82. panta 2. punkts), definējot noziedzīgus nodarījumus un sankcijas attiecībā uz īpaši smagiem noziegumiem ar pārrobežu dimensiju (LESD 83. panta 1. punkts), kā arī Savienības politikas efektīvu īstenošanu jomā, kurai tikuši piemēroti saskaņošanas pasākumi (LESD 83. panta 2. punkts). Tā tomēr piebilst, ka kompetence veikt pasākumus šajās jomās ir pakārtota nosacījumam, ka tie ir nepieciešami, lai veicinātu tiesas spriedumu un lēmumu savstarpēju atzīšanu, kā arī policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kam ir pārrobežu aspekts.

45. Komisija no tā secina, ka Savienībai, kā to atzīst arī Itālijas Republika, nav kompetences iejaukties dalībvalstu procesuālajās krimināltiesībās un materiālajās krimināltiesībās plašāk, nekā tas ir paredzēts ar iepriekš minētajām tiesību normām. Tādējādi tikai dalībvalstis būtu kompetentas definēt krimināln oziegumus un ar šiem noziegumiem saistītos sodus ar diviem nosacījumiem. Pirmkārt, šī kompetence varētu tikt izmantota tikai tajās krimināltiesību jomās, kas neietilpst LESD 83. panta 1. punkta otrajā daļā uzskaitītajās jomās, proti, terorisms, cilvēku tirdzniecība un sieviešu un bērnu seksuāla izmantošana, nelegāla narkotiku tirdzniecība, nelegāla ieroču tirdzniecība, nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu legalizēšana, korupcija, maksāšanas līdzekļu viltošana, datornoziegumi un organizētā noziedzība. Otrkārt, minētā kompetence varētu tikt izmantota attiecībā uz krimināln oziegumiem un ar tiem saistītajiem sodiem tikai tad, ja Savienības likumdevējs to uzskatītu par nepieciešamu, lai veicinātu saskaņotu leģislatīvu aktu īstenošanu, kas pieņemti citās Savienības kompetences jomās.

46. Tādējādi Komisija piekrīt Itālijas Republikas viedoklim, proti, ka dalībvalstis saglabā ekskluzīvu kompetenci attiecībā uz tādu darbību noteikšanu, kas saskaņā ar kopējām tiesībām ir noziedzīgas darbības, un ar tām saistīto sodu noteikšanu.

47. Tomēr Komisija uzskata, ka aspekti, kas attiecas uz noziegumā cietušo atbalstu un aizsardzību, neietilpst šajā ekskluzīvajā kompetencē. Pēc tās domām, Direktīvā 2004/80 paredzētā dalībvalsts veiktā kompensācijas izmaksa cietušajiem pamatojas uz civilprasības esamību, kas balstās uz noziegumā vainīgā civiltiesisko atbildību. Tāpēc kompensācijas noziegumā cietušajam raksturs esot civiltiesisks, nevis krimināltiesisks. Komisija šajā sakarā citē savu paskaidrojuma rakstu, kas pievienots tās priekšlikumam direktīvai un kurā teikts, ka "valsts kompensācijas civiltiesiskais raksturs skaidri izriet no tā, ka kompensācijas nolūks ir sniegt personām finansiālu labumu, necenšoties sodīt nozieguma veicēja

uzvedību, nedz arī gūt tiešu ieguvumu no vispārējām interesēm” [28].

48. Turklāt Komisija apgalvo, ka no 1989. gada 2. februāra sprieduma *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47) izriet, ka dalībvalstu pilsoņiem ir tiesības būt aizsargātiem no uzbrukuma riskiem un saņemt naudas kompensāciju, kas paredzēta tās dalībvalsts tiesībās, kuras teritorijā uzbrukums ticis izdarīts, pat tad, ja šī valsts nav to izcelsmes dalībvalsts. Šis spriedums pierādīja, ka pastāv cieša saikne starp pārvietošanās brīvību un tiesībām uz fiziskās neaizskaramības aizsardzību un šajā ziņā nav svarīgi, ka kompensāciju piešķir valsts un tā tiek izmaksāta no tās budžeta. Tādējādi tieši tāpēc, ka fiziskās neaizskaramības aizsardzības mērķis ir īstenot personu brīvu pārvietošanos, būtu jāparedz pasākumi, kas atvieglotu kompensācijas izmaksu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, sniedzot tiem piekļuvi valsts kompensācijas sistēmai.

49. Komisija piebilst, ka, veicot sagatavošanas darbus, kuru rezultātā tika pieņemta Direktīva 2004/80, tika konstatētas lielas atšķirības starp dalībvalstīm attiecībā uz kompensācijām noziegumos cietušajiem, jo dažās dalībvalstīs vispār nav kompensāciju sistēmas. Tādējādi šādas atšķirības izraisot atšķirīgu attieksmi pret personām atkarībā no to dzīvesvietas vai nozieguma izdarīšanas vietas, šī nevienlīdzība vēl jo vairāk esot manāma pārrobežu gadījumos, kas var atturēt Savienības pilsoņus izmantot viņu pārvietošanās brīvību.

50. Komisija no tā secina, ka kompensāciju izmaksa noziegumos cietušajiem nevar tikt uzskatīta par jautājumu, kas būtu ekskluzīvā dalībvalstu kompetencē. Šādu secinājumu neatspēkojot pienākums dalībvalstīm izveidot tādu kompensāciju sistēmu, kas izmaksājamas cietušajiem visos tīšos, vardarbīgos noziegumos, kuri minēti valsts tiesībās. Pēc Komisijas domām, nepieciešamība novērst personu brīvas pārvietošanās šķēršļus, aizsargājot to fizisko neaizskaramību un tām garantējot iespēju saņemt atlīdzību, ja tiek aizskarta šī neaizskaramība, nevar tikt attiecināta tikai uz pienākumu to izveidot dalībvalstīm, kam nav šādas kompensāciju sistēmas. Komisija uzskata, ka jēdzienu “tīši, vardarbīgi noziegumi” Savienības likumdevējs uzskatīja par pietiekami plašu, lai tas ietvertu visus izplatītākos iespējamos pārkāpumus attiecībā pret personu fizisko neaizskaramību.

51. Tādējādi Komisija uzskata, ka Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktam tās piedāvātajā interpretācijā nav nekādas spēkā esamības nepilnības un vēl jo mazāk tik nopietnas un acīmredzamas kļūdas, kādēļ visa šī direktīva būtu jāuzskata par spēkā neesošu.

52. Savā atbildes rakstā Itālijas Republika apstiprina, ka, ja šajā jomā nav Līgumu noteikumu, kompensācija parastos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem saskaņā ar kompetences piešķiršanas principu, kas paredzēts LESD 5. panta 2. punktā, ietilpst dalībvalstu ekskluzīvā kompetencē.

53. Itālijas Republika uzskata, ka tas, ka Itālijas tiesībās nav paredzēta vispārēja kompensāciju sistēma cietušajiem visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti Itālijas teritorijā, nav šķērslis nedz Savienības pilsoņu pārvietošanās brīvības pastāvēšanai, nedz arī tās īstenošanai. Tāpēc personu brīvas pārvietošanās mērķa īstenošana nevarot attaisnot Savienības likumdevēja iejaukšanos šajā jautājumā.

54. Turklāt Itālijas Republika uzskata, ka Komisija nav pareizi interpretējusi 1989. gada 2. februāra spriedumu *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47). Tā uzskata, ka šajā spriedumā Tiesa ir tikai norādījusi pienākumu attiecināt kompensāciju vardarbībā cietušajiem arī uz tiem Savienības pilsoņiem, kuri, izmantojot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, dodas uz Franciju. No minētā sprieduma nevarot tikt secināts, ka dalībvalstīm, ja tāda sistēma vēl nepastāv, ir pienākums izveidot vispārēju kompensāciju sistēmu cietušajiem no parastām tīšu, vardarbīgu noziegumu darbībām.

28 — 5.1. punkts.

55. Itālijas Republika turklāt atgādina, ka saskaņā ar LESD 352. panta 3. punktu tiesību akti, kas pieņemti, pamatojoties uz šo pantu, piemēram, Direktīva 2004/80, "nevar ietvert dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu, ja Līgumos šāda saskaņošana nav paredzēta". Tādēļ šīs direktīvas 12. panta 2. punkts būtu jāinterpretē atbilstoši LESD 352. pantam, nepaplašinot Savienības kompetenci un neliekot saskaņot dalībvalstu normatīvos aktus attiecībā uz kompensāciju tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem. Itālijas Republika precizē, ka šāda saskaņošana varot tikt paredzēta tikai attiecībā uz "eironoziegumiem", kas minēti LESD 83. panta 1. punkta otrajā daļā, nevis attiecībā uz parastajiem noziegumiem.

56. Itālijas Republika arī apgalvo, ka Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkts neesot tai piemērojams. Tā uzskata, ka šajā tiesību normā vienīgi tām dalībvalstīm, kuras to nav izdarījušas, esot paredzēts pienākums izveidot kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem. Šīs direktīvas spēkā stāšanās datumā Itālijas Republika jau bija izveidojusi šādu kompensāciju sistēmu.

57. Padome, kas lietā iestājusies Komisijas atbalstam, uzskata, ka no 1989. gada 2. februāra sprieduma *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47) izriet, ka ir jāatvieglo pārrobežu piekļuve valsts kompensāciju sistēmām tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, pirmkārt, nodrošinot, lai visās dalībvalstīs būtu šāda sistēma, un, otrkārt, veicinot mērķa nodrošināt personu un pakalpojumu brīvu pārvietošanos īstenošanu. Attiecībā uz šādas Savienības darbības nepieciešamo raksturu Padome uzskata, ka tās vērtējumam ir nepieciešami politiski, ekonomiski, kā arī tehniski kritēriji un tādējādi uz to attiecas Savienības iestāžu diskrecionārā vara, un šīs iestādes esot bijušas tiesīgas secināt, ka tāds ir šis gadījums.

58. Tādējādi, ja Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkts būtu jāinterpretē kā tāds, ar kuru dalībvalstīm nav noteikts pienākums paredzēt vispārēju kompensāciju sistēmu, kas aptver visa veida tīšus, vardarbīgus noziegumus pārrobežu gadījumos, mērķis likvidēt personu un pakalpojumu brīvas pārvietošanās šķēršļus netiktu sasniegts, jo dažās dalībvalstīs par noteikta veida tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem nevarētu saņemt kompensāciju.

V – Mans vērtējums

A – *Par prasības pieņemamību*

59. Itālijas Republika apstrīd šīs prasības pieņemamību. Tā uzskata, ka šīs prasības priekšmets neatbilst argumentētajam atzinumam, kurā Komisija minēja noteiktus noziegumu veidus, attiecībā uz kuriem Itālijas Republika neesot paredzējusi kompensāciju sistēmu, lai gan minētajā prasībā Komisija pārmeta, ka tā nav izveidojusi šādu sistēmu attiecībā uz visiem tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem. Tātad prasības priekšmets esot ticis paplašināts.

60. Šāda iebilde par nepieņemamību nevar tikt atbalstīta. Lasot argumentēto atzinumu, ir skaidrs, ka Komisija pārmet Itālijas Republikai, ka tā nav izveidojusi kompensāciju sistēmu visos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem. Tādējādi šī atzinuma 1. punktā ir norādīts, ka, pamatojoties uz ziņojumiem, kas saņemti laikā no 2009. līdz 2013. gadam, Komisija secināja, ka Itālijas Republika nav izveidojusi vispārēju kompensāciju sistēmu tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem. Itālijas tiesību aktos šāda kompensācija ir paredzēta par atsevišķiem tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, tostarp tādiem, kas saistīti ar terorismu vai organizēto noziedzību, "tomēr ne visiem šādiem noziegumiem". No šī punkta izriet, ka Komisija skaidri norāda, ka nav vispārējas kompensāciju sistēmas visos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem.

61. Jāatzīst, kā to apgalvo Itālijas Republika, ka argumentētā atzinuma 5. un 8. lappusē Komisija it īpaši norāda par šādas sistēmas neesamību attiecībā uz slepkavību upuriem un cietušajiem, kuriem nodarīti smagi miesas bojājumi, kas neietilpst speciālajos likumos paredzētajos gadījumos, kā arī izvarošanas un citu smagu seksuālu uzbrukumu upuriem. Tomēr, manuprāt, nav šaubu, ka Komisija, it īpaši norādot

šos noziegumus, tikai sniedz piemērus tādiem noziegumiem, kuri, pēc tās domām, ietilpst jēdzienā "tīši, vardarbīgi noziegumi", un tādēļ Itālijas Republikai būtu jāparedz kompensāciju sistēma personām, kas tajos cietušas. Turklāt arī šā atzinuma 5. lappusē Komisija, atbildot uz Itālijas Republikas pausto viedokli, norāda, ka, ja Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta teksts neierobežo tā piemērošanu noteiktiem tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, tas nozīmē, ka tas attiecas uz visiem šāda veida noziegumiem, un to mēs atrodam arī minētā atzinuma 6. lappusē [29].

62. Turklāt atzinuma rezolutīvā daļa neatstāj nekādas šaubas. Komisija tajā skaidri norāda, ka, neveicot vajadzīgos pasākumus atbilstoši Direktīvas 2004/80 12. panta 1. un 2. punkta prasībām, lai nodrošinātu kompensāciju sistēmu cietušajiem "visos" tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti tās teritorijā, Itālijas Republika nav izpildījusi savu pienākumu atbilstoši LESD 258. panta pirmajai daļai.

63. Tāpēc ir jākonstatē, ka ar šo prasību par valsts pienākumu neizpildi Komisija nav paplašinājusi tās priekšmetu un tādējādi prasība ir atzīstama par pieņemamu.

B – *Par prasības pamatotību*

64. Savā prasībā par valsts pienākumu neizpildi Komisija uzskata, ka, paredzot kompensāciju sistēmu, ko piemēro cietušajiem ne visos, bet tikai dažos tīšos, vardarbīgos noziegumos, kurā vainīgais nav zināms vai tas ir maksātnespējīgs, tādējādi neievērojot Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta noteikumus, Itālijas Republika nav izpildījusi savus pienākumus.

65. Itālijas Republika savukārt uzskata, ka šī tiesību norma ļauj dalībvalstīm izlemt, par kuriem šāda nozieguma veidiem, kas izdarīti to teritorijā, var tikt piešķirta kompensācija no valsts.

66. Šajā sakarā es, tāpat kā Komisija, uzskatu, ka minētajā tiesību normā ir paredzēts, ka valsts kompensāciju sistēma būtu attiecināma uz cietušajiem visos tīšos, vardarbīgos noziegumos, kā noteikts valsts tiesībās, un ka dalībvalsts nevar savās krimināltiesībās izvēlēties no šāda veida noziegumiem tos, par kuriem būtu piešķirama kompensācija no valsts.

67. Manuprāt, šāda viedokļa pamatojums slēpjas to tekstu, kas, pēc manām domām, ir Direktīvas 2004/80 likumības un leģitimitātes pamats, likuma burtā, kā arī pašas direktīvas tekstā.

68. Šādu interpretāciju dara saistošu LES 3. panta 2. punkts. Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka "Savienība piedāvā saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām, kur personu brīva pārvietošanās ir nodrošināta". Tādējādi Direktīvas 2004/80 preambulas 1. apsvērumā atsauce uz personu brīvu pārvietošanos, kas jau izdarīta 1989. gada 2. februāra spriedumā *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47), ir vēl jo pamatotāka, jo tas ir nepieciešams šīs telpas izveidei, kas ir Savienības izvirzīts mērķis. Tāpēc, ja kompensācija par identificētu vai neidentificētu vainīgo tīšos, vardarbīgos noziegumos nodarīto kaitējumu netiktu nodrošināta, tad neapšaubāmi tiktu apdraudēts minētās telpas "drošības" aspekts.

69. Šķiet pamatoti arī uzskatīt, ka, lai nodrošinātu šīs vienotās telpas pastāvēšanu un konsekvenci, pret Savienības pilsoni, kurš tajā pārvietojas, visupirms ir jāizturas vienādi neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī viņš ir ieradies. Mūs interesējošā jomā šis rezultāts ir viegli sasniedzams bez vajadzības tuvināt vai – vēl jo mazāk – saskaņot valstu tiesību aktus. Skaidrs, ka tīša nozieguma jēdziens ir krimināltiesību pamatjēdziens, kas nav svešs nevienas dalībvalsts tiesībām. Savukārt vardarbība ir fakta jēdziens, kura

29 — Šajā lappusē tiešām ir norādīts, ka atsauce uz Eiropas Konvenciju par kompensācijām vardarbīgos noziegumos cietušajiem liecina, ka šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt, kā jau tas ir paredzēts šajā konvencijā, valsts kompensāciju sistēmas attiecībā uz visiem tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, bet ne tikai dažiem no tiem.

izpratnes vienīgās grūtības slēpjas nevis tās raksturošanā, bet gan tās ietekmes apjomā attiecībā uz nodarīto fizisko, materiālo vai morālo kaitējumu un tās izraisītajās sekās, un tie ir jautājumi, kas ietilpst ekspertīzes, tostarp tiesu medicīnas ekspertīzes, jomā un līdz ar to tādu tiesu kompetencē, kas novērtē lietas faktiskos apstākļus.

70. Raugoties no šāda viedokļa, Savienības pilsoņa, kas pārvietojas, situācija ir skaidri noteikta. Ja viņš izmanto pārvietošanās brīvību, viņam ir garantija, ka, ja viņš būs cietušais tīšā, vardarbīgā noziegumā dalībvalstī, kur viņš ieradies, viņš varēs šīs valsts kompetentajām iestādēm pieprasīt kompensāciju gadījumā, ja vainīgais nav maksātspējīgs, līdzīgi kā viņš rīkotos, ja noziegums būtu noticis tās dalībvalsts teritorijā, kurā viņš dzīvo.

71. Dalībvalstīs līdzīgā veidā noteiktā krimināltiesību par vardarbīgu rīcību jau pati par sevi ir aizsardzība. Ja persona kļūst par cietušo šādā noziegumā, dalībvalstu esošās krimināltiesību normas tai ļaus iegūt atlīdzību par kaitējumu, ko izraisījušas darbības, kas raksturo pastrādātā nozieguma materiālos elementus.

72. Vairumā gadījumu personas prasība par zaudējumu atlīdzību, ko parasti sauc par "civilprasību", nezaudējot tādas prasības raksturu, kas vērsta tikai uz atlīdzību par miesas bojājumiem, var tikt celta vienlaikus ar krimināltiesvedību, proti, "publisko apsūdzību" [30], kas ir iespēja, kura cietušajam parasti tiek sniegta, lai procesuāli paātrinātu tā prasības par kompensāciju izskatīšanu [31].

73. Ja likumpārkāpējs nav zināms vai ir maksātnespējīgs, dalībvalstis ir paredzējušas valsts iestādes vai speciāla fonda piešķirtu kompensāciju, kas nodrošina kompensāciju par noteikta smaguma nodarīto kaitējumu, bet sliekšņa, no kura kompensācija var tikt izmaksāta, noteikšana ir atstāta dalībvalstu ziņā.

74. Dalībvalstu atzītais kompensācijas par noziegumiem, kuros vainīgais ir maksātspējīgs, vispārējais princips garantē vienlīdzīgu attieksmi. Tas, ka gadījumā, ja likumpārkāpējs nav zināms vai ir maksātnespējīgs, dažas dalībvalstis nodrošina kompensāciju no valsts līdzekļiem tikai par dažiem šādiem noziegumiem, izjauc šo vienlīdzīgo attieksmi.

75. Šāda situācija faktiski rada nevienlīdzību divos līmeņos, proti, pirmkārt, valsts tiesībās un, otrkārt, kas ir mūsu galvenās rūpes šajā prasībā, brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, jo, piemēram, vienā valstī par noziegumā cietušā vispārēju paralīzi kompensācija tiktu izmaksāta, ja to izraisītu terorista raidīta lode, bet tas nenotiktu, ja šāvējs veiktu bruņotu laupīšanu, lai gan kaimiņvalstī, proti, iespējams, tikai dažus desmitus metrus tālāk, kompensācija tiktu izmaksāta abos gadījumos. Šāds rezultāts nav nedz taisnīgs, nedz samērīgs.

76. Savienības likumdevējs tāpēc iepriekšējo punktos izklāstīto iemeslu dēļ vēlējās labot šo situāciju.

77. Tādējādi vēlamais mērķis tiek panākts ar Direktīvas 2004/80 12. pantu. Faktiski šis pants, kura struktūra man šķiet pilnīgi loģiska, attiecas uz valsts kompensāciju sistēmām. Minētā panta 1. punktā ir noteikts princips, saskaņā ar kuru sadarbības mehānisms, kas ieviests ar šo direktīvu, par kompensācijas piešķiršanu pārrobežu gadījumos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem darbojas, pamatojoties uz dalībvalstīs spēkā esošām sistēmām. Šajā nolūkā šī paša panta 2. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums izveidot šādu sistēmu, lai nodrošinātu šajos noziegumos cietušajiem taisnīgu un samērīgu kompensāciju. Savienības likumdevējs faktiski ir saskatījis nepieciešamību visās dalībvalstīs ieviest šāda kompensāciju sistēmu, lai pieeja tai tiktu atvieglota pārrobežu gadījumos [32].

30 — Skat. Komisijas mājas lapu šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_ec_fr.htm.

31 — Turklāt ir iespēja, ka noziegumā cietušajam ir izvēle starp šādu pieeju un iespēju tieši celt savu prasību civiltiesā.

32 — Skat. Padomes Dokumentus 7752/04, 7209/04 (9. lpp.) un 8694/04 (II lpp.). Šo nepieciešamo apsvērumu jau izvirzīja Komisija savā priekšlikumā direktīvai, jo tā tajā norādīja, ka "ir jāatzīmē, ka [kompensācijas piešķiršana pārrobežu situācijās un iespēja kopumā iegūt kompensāciju] ir cieši saistītas. Kamēr visās dalībvalstīs nebūs iespējas saņemt kompensāciju no valsts, [šāda] piekļuve [..] netiks atvieglota" (3.2. punkts).

78. Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkts attiecas tikai uz kompensācijas izmaksu noziegumā cietušajam. Tas dalībvalstīm tikai liek atzīt principu par visu cietušo tiesībām uz kompensāciju tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas kā tādi ir kvalificēti valsts tiesībās.

79. Tādējādi ar vienkāršu "spoguļu spēles" palīdzību, kura atspoguļo to, kas pastāv valsts līmenī, tiek nodrošināta cietušā aizsardzība pārrobežu gadījumos.

80. Pretēji Itālijas Republikas apgalvotajam [33] dalībvalstīs tātad ir jābūt izveidotai sistēmai, kas nodrošina tiesības uz kompensāciju visiem cietušajiem tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti to teritorijā un kas sodāmi saskaņā ar to valsts tiesību aktiem, lai gadījumā, ja šāds noziegums tiek izdarīts pārrobežu situācijā, šī sistēma varētu tikt piemērota pareizi un efektīvi saskaņā ar Direktīvas 2004/80 nosacījumiem.

81. Šādas kompensāciju sistēmas visos tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem pamatojums balstās ne tikai uz solidaritātes jēdzienu, bet arī idejā, saskaņā ar kuru nozieguma izdarīšana un tā radītais kaitējums ir uzskatāmi par valsts nepietiekami nodrošinātas aizsardzības sekām. Kā Eiropas Parlaments paskaidro savā ziņojumā par priekšlikumu direktīvai par kompensāciju noziegumos cietušajiem [34], ir "jānodrošina kompensācija noziegumā cietušajam, ne tikai lai mazinātu, cik vien iespējams, tam nodarīto kaitējumu un ciešanas, bet arī lai mazinātu sociālo konfliktu, ko radījis pastrādātais noziegums, un veicinātu racionālas un pareizas politikas krimināllietu jomā īstenošanu" [35].

82. Nekādā gadījumā šāda Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punkta interpretācija nevar radīt šaubas par tās spēkā esamību. Es nevaru piekrist iebildumiem, ka tādējādi ar šo direktīvu notiek iejaukšanās jomā, kas rezervēta dalībvalstīm. Ne tikai tās juridiskais pamats ir izvēlēts atbilstoši, lai sasniegtu kādu no Savienības mērķiem, bet arī manis sniegtā interpretācija nerada un arī nemaina nevienu noziegumu.

83. Noziegumi, kas jau ir minēti Itālijas tiesībās, paliek neskarti pēc skaita un būtības. Itālijas Republikai, piemērojot Direktīvu 2004/80, nav pienākuma pievienot vai mainīt noziegumus, kas jau tās krimināltiesību sistēmas veidošanas procesā ir iekļauti kā tīši, vardarbīgi noziegumi, nedz arī izveidot jaunus. Nav apstrīdams, ka nozieguma un tam sekojošā soda definēšana ir dalībvalstu suverēna kompetence, ņemot vērā atrunas, kas atgādinātas Tiesas judikatūrā un apspriestas 1989. gada 2. februāra spriedumā *Cowan* (186/87, EU:C:1989:47).

84. Tāpat manis piedāvātajā interpretācijā vienlīdzīgas attieksmes atjaunošana starp tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem nevar izraisīt kompensāciju sistēmu saskaņošanu.

85. Ja sākotnēji Komisijas projekts ietvēra minimālo prasību izstrādi, lai noteiktu piešķirtās kompensācijas apjomu [36], tad pēc diskusijām tika secināts, ka šādas prasības nevar tikt noteiktas, pamatojoties uz EKL 308. pantu.

86. Kompensācijas apmēra noteikšana, ņemot vērā nodarīto kaitējumu – pastāvīgu invaliditāti, pilnīgu darba nespēju, kas vienāda vai ilgāka par vienu mēnesi, pagaidu darba nespēju, kas īsāka par vienu mēnesi, – vai arī iespējamu ierobežojumu noteikšana tātad ir vienīgi dalībvalstu kompetencē.

87. Kompensācijai tomēr, kā tas paredzēts Direktīvas 2004/80 12. panta 2. punktā, ir jābūt taisnīgai un samērīgai, un valsts tiesas šaubu gadījumā šai sakarā var vērsties Tiesā.

33 — Skat. šo secinājumu 36. punktu.

34 — Dokuments A5-0330/2003.

35 — Skat. šā ziņojuma 39. lpp. Parlaments šeit faktiski pārņem formulējumu no Paskaidrojošā ziņojuma par Eiropas Konvenciju par kompensācijām vardarbīgos noziegumos cietušajiem (skat. šā Paskaidrojošā ziņojuma 7. punktu).

36 — Skat. Priekšlikuma direktīvai 4. un nākamos pantus.

88. Vienīgais pienākums, kas Direktīvā 2004/80 ir noteikts dalībvalstīm, ir paredzēt kompensāciju tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem, ja likumpārkāpējs nav zināms vai ir maksātnespējīgs, un tas ir vajadzīgs, lai izpildītu vienu no Savienības mērķiem.

89. Ņemot vērā iepriekš minēto, es uzskatu, ka sūdzība par to, ka Itālijas Republika nav paredzējusi kompensāciju sistēmu cietušajiem no visa veida tīšiem, vardarbīgiem noziegumiem, kas izdarīti tās teritorijā, ir pamatota.

VI – Secinājumi

90. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai:

— atzīt, ka, neparedzot kompensāciju sistēmu cietušajiem visa veida tīšos, vardarbīgos noziegumos, kas izdarīti tās teritorijā, Itālijas Republika nav izpildījusi pienākumus, kas noteikti Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem 12. panta 2. punktā, un

— piespriest Itālijas Republikai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.